Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo tygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych

wychodzi co **Poniedziałek** w objętości pół arkusza.

Nr. 11. **Poniedziałek**, dnia 19. Marca 1877. **IV. rocznik.**

III. Walne Zgromadzenie Związku Stowarzyszeń

dnia 4. marca 1877.

(Ciąg dalszy).

VI. Załatwienie wymienionych tu czynności wymagało systematycznego podziału pracy. W tym celu Wydział Związku wspólnie z Patronem zaraz na piérwszych posiedzeniach ułożył regulamin i rozdzielił referaty. Wszelkie sprawy ważniejsze załatwialiśmy na posiedzeniach, których odbyliśmy 11. w ciągu 8 miesięcy.

Przedmiotem obrad Wydziału Związku były między innemi sprawy następujące:

Ułożenie regulaminu, urządzenie bióra i obsadzenie posady sekretarza.

Ułożenie wykazów statystycznych i instrukcyi co do ich zestawiania.

Petycya do rady Państwa w sprawie podatkowéj.

Memoryał do Wydziału krajowego w sprawie lokacyi funduszów powiatowych i gminnych.

Sprawa lokacyi funduszów pupilarnych.

Sprawa utworzenia oddziałów zastawniczych przy Tow. zal.

Udzielenie opinii co do kilku powiatowych kas pożyczkowych, na wezwanie Wydziału krajowego.

Sprawa kółek kredytowych włościańskich.

Wreszcie sprawa utworzenia centralnéj instytucyi finansowéj dla Tow. zal.

Korespondencya bióra Patronatu była bardzo ożywiona. W przeciągu 8 mięsięcy wpłynęło 429 exhibitów, a przeszło 1.000 expedycyi z bióra wysłano.

Pomyślne rezultaty co się tyczy tworzenia nowych towarzystw zaliczkowych zawdzięczać należy w znacznéj części gorliwéj inicyatywie patrona Dr. Grossa. Wyłączną jego zasługą jest wyjednanie subwencyi od Wydziału krajowego, która umożliwiła nam utrzymanie bióra, niezbędnego dla czynności tak rozgałęzionéj. D-rowi Grossowi zawdzięczamy także wyjednanie pożyczek dla nowo tworzących się towarzystw zaliczkowych od krakowskiego Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń. Jego stósunkom i wpływom przypisać należy to, że Wydział krajowy zasięgał kilkakrotnie opinii Związku co do organizacyi pożyczkowych kas powiatowych. Pomimo rozlicznych zajęć obowiązkowych, pomimo nadzwyczajnego zajęcia, jako prezes centralnego komitetu wyborczego, umiał Szanowny Patron zawsze znaleść czas dla załatwienia spraw Związku, nie wahał się nawet ułatwiać towarzystwom uzyskanie kredytu przez udzielenie swego podpisu na wekslach, a w razie potrzeby i własnemi wspiérał je funduszami.

Kiedy więc otrzymaliśmy niespodziewaną wiadomość o rezygnacyi Dra Grossa, dołożyliśmy wszelkich starań, aby temu przeszkodzić, widzieliśmy bowiem. jak szkodliwie ta rezygnacya wpłynąć musi na działalność Związku. Starania nasze były niestety daremne, a p. Gross niedał się w żaden sposób nakłonić do cofnięcia swéj rezygnacyi, jakkolwiek oświadczył, że i nadal nie przestanie popiérać sprawy stowarzyszeń. I rzeczywiście mieliśmy sposobność przekonać się, że mimo tego tak przykrego zajścia życzliwość p. Grossa dla sprawy stowarzyszeń wcale się nie zmieniła.

VII. Nader skutecznéj pomocy w działalności naszéj doznaliśmy zarówno od kilku towarzystw zal., istniejących dłuższy czas i posiadających znaczniejsze zasoby, jak też w szczególności od osób stojących u steru takich instytucyi. Wspomnieliśmy już poprzednio o kredycie udzielanym przez zasobniejsze Tow. zal. dla nowo powstających. Teraz niech nam wolno będzie wymienić tych, którzy na każde wezwanie gotowi byli udzielić nam swéj rady i zająć się organizacyą Tow. zal. w sąsiednich powiatach. Są to panowie Wojciech Biechoński z Gorlic, Adolf Kukiel z Dąbrowéj, Jan Lang ze Sambora i Józef Urban ze Stanisławowa.

Ile razy udaliśmy się do któregokolwiek z tych panów, zawsze otrzymaliśmy na zapytania nasze odpowiedź szybką, a wyczerpującą, i przekonaliśmy się wielokrotnie, że zawsze gotowi byli uczynić wszystko, co było w ich mocy, aby przyczynić się do utworzenia

i rozwoju towarzystw. Korzystając też z téj gotowości, uprosiliśmy p. Urbana, aby jako delegat Związku udał się do Kałusza, do Sniatyna i do Kołomyi. P. Lang na prośbę naszą był osobiście w Stryju celem propagowania myśli utworzenia Tow. zal. — Niewymieniamy tu oczywiście czynności, jakie panowie ci przedsiębrali w sprawie rozwoju towarzystw z inicyatywy własnéj, lub na bezpośrednie do nich zgłoszenia się interesowanych. Nawiasowo tylko wspominamy, że inicyatywie p. Biechońskiego zawdzięczać należy powstanie Tow. zal. w Grybowie, i że p. Kukiel jako członek Dyrekcyi Tow. zal. w Dąbrowéj udzielał częstych informacyi zgłaszającym się do niego korporacyom lub osobom pojedynczym.

Niech nam wolno będzie prosić tych panów w obecności Szanownego Zgromadzenia, aby nie ustawali w téj pracy. Wiadomo bowiem, że Towarzystwa zal. w Dąbrowéj, Gorlicach, Samborze i Stanisławowie liczą się do najstarszych w kraju, że sześcioletnia dobroczynna działalność tych Towarzystw znaną jest daleko po za granicami ich powiatów. Towarzystwa te obracają bardzo znacznemi funduszami, i zjednały sobie zaufanie powszechne. Informacye przeto udzielane przez kierowników tych pierwszorzędnych w kraju naszym instytutyi tego rodzaju są niewątpliwie wynikiem wszechstronnego doświadczenia i dojrzałéj rozwagi, a na tém właśnie polega pewność, że działanie wymienionych tu

panów w sprawie zakładania i rozwoju towarzystw jest nader pożytecznėm.

Nadmieniamy wreszcie, że z naszego grona p. Dr. Zgórski odbył lustracyą dwóch Tow. w Przemyślu, odwiedził Tow. w Rzeszowie, Kolbuszowéj, i na żądanie rady nadz. Tow. bóbreckiego, przeprowadził tam skontro. Ja odwiedzałem Tow. w Szczércu, Rudkach i Wykotach, i byłem w Stanisławowie celem poinformowania się co do kółek kredytowych, włościańskich.

VIII. Oprócz towarzystw zaliczkowych — nie wielka tylko ilość stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych istnieje w kraju naszym. Towarzystwa spożywcze rozwijają się powoli, a dopóki istniejące już nie udowodnią swéj żywotności, trudno spodziewać się zakładania nowych. Tém przekonaniem wiedzeni dwaj członkowie Wydziału, pp. Zgórski i Żabicki, weszli do zarządu Towarzystwa spożywczego lwowskiego w chwili nader krytycznéj dla tego stowarzyszenia. Ich usiłowaniom, a przedewszystkiem gorliwéj pracy p. Żabickiego, który jest członkiem Dyrekcyi Towarzystwa spożywczego, zawdzięczać należy w znacznéj części utrzymanie tego stowarzyszenia i obecny pomyślny jego rozwój. Patron Dr. Gross udzielił temu stowarzyszeniu z własnych funduszów pożyczkę w kwocie 1000 zł. i zgodził się na spłatę ratalną pod warunkami najdogodniejszemi dla Towarzystwa. Lwowskie Tow. zal. otworzyło Tow. spo-

Rachunki spółek zaliczkowych za miesiąc luty 1877.

Tow. zaliczkowe w	Stan bierny: Udziały (z końcem miesiąca) zł. ct	Fundusz rezerwowy (z końcem miesiąca) zł. ct	Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca zł. ct	Wkładki oszczędności: Włożono w ciągu miesiąca zł. ct	Wkładki oszczędności: Wyjęto w ciągu miesiąca zł. ct	Wkładki oszczędności: Stan z końcem miesiąca zł. ct	Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca zł. ct	Pożyczki zaciągnięte: Zaciągnięte w ciągu miesiąca zł. ct	Pożyczki zaciągnięte: Spłacone w ciągu miesiąca zł. ct	Pożyczki zaciągnięte: Stan z końcem miesiąca zł. ct	Odsetki (z końcem miesiąca) zł. ct	Reszta *) pozycyi stanu biernego (z końcem miesiąca) zł. ct	Stan czynny: Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca zł. ct	Pożyczki udzielone: Spłacono w ciągu miesiąca zł. ct	Pożyczki udzielone: Udzielono w ciągu miesiąca zł. ct	Pożyczki udzielone: Stan z końcem miesiąca zł. ct	Koszta założ. ruchomości i adm. (z końcem miesiąca) zł. ct	Reszta *) pozycyi stanu czynnego (z końcem miesiąca) zł. ct	Gotówka (z końcem miesiąca) zł. ct
Białéj	10.548 94	815 —	23.157 89	1.386 71	538 50	24.006 10	11.000 —	1,200 —	2.100 —	10.100 —	2.533 18	37 60	46.947 49	3.222 —	2.678 —	46.403 49	1.019 91	72 64	544 78
Bóbrce	2.383 04	459 03	1.667 91	210 64	13 29	1.865 26	10.400 —	— —	1 000 —	9.400 —	— —	— —	13.443 —	505 60	190 —	13.127 40	129 60	352 05	498 28
Brzesku	27.191 90	807 08	38.882 24	7.567 81	5.949 50	40.500 55	1.000 —	— —	— —	1.000 —	3.730 50	1.723 40	67.865 61	16.813 00	10.195 91	74.482 70	219 53	131 03	134 17
Busku	9.712 10	1.162 38	1.051 47	72 80	28 92	1.095 35	6.778 —	— —	— —	6.778 —	1.349 62	151 65	18.443 53	780 22	866 —	18.529 34	1.126 03	93 58½	500 14½
Dąbrowéj	20.563 30	4.464 05	— —	— —	— —	— —	87.887 95	5.500 —	2.861 51	90.526 44	3.653 12	3.823 45	114.213 87	1.188 46	3.925 —	116.950 41	240 38	1.088 15	4.751 42
Delatynie	8.409 82	417 87	1.421 05	473 66	58 76	1.835 95	11.000 —	— —	— —	11.000 —	1.214 62	19 83	21.194 12	1.819 55	2.209 53	21.584 10	698 38	469 59	136 02
Gorlicach	59 012 23	4.472 13	71.290 43	8.953 —	4.017 —	76.226 43	45.263 62	— —	1.700 —	43.563 62	2.391 15	— —	184.085 —	24.924 —	26.224 —	185.385 —	1.232 36	— —	845 16
Komarnie	935 50	83 —	3.137 33	824 —	95 —	3.866 33	2.000 —	— —	— —	2.000 —	651 19	— —	6.395 23	370 44	1.395 —	7.319 77	114 71	— —	79 58
Kałuszu	1.484 44	121 —	190 —	— —	— —	190 —	3.800 —	1.000 —	— —	4.800 —	2 40	163 20	4.418 07	152 70	1.850 —	6.115 37	322 55	10 60	313 08
Kołomyji	3.497 50	228 —	1.867 15	433 72	212 75	2.088 12	1.000 —	— —	— —	1.000 —	144 49	10 95	6.437 32	1.587 97	1.867 50	6.716 85	115 40	47 75	69 19
Lwowie (Tow. zal.)	83.127 07	6.420 59	121168 46	36 234 84	41.122 78	116280 52	70.115 71	25.014 64	18.220 —	76.910 35	6.904 86	12.144 49	292.924 62	38.655 41	38.896 81	293.166 02	3.448 86	1.360 94	3.812 06
Przemyślu	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Rozdole	1.905 86	359 06	— —	— —	— —	— —	1.200 —	— —	— —	1.200 —	— —	498 54	3.288 03	— —	120 —	3.408 03	374 02	109 80	71 60
Rudkach	1.675 78	335 83	3.260 40	156 50	367 73	3.049 17	3.400 —	— —	200 —	3.200 —	754 73	— —	8.607 65	812 13	804 —	8.599 52	375 18	— —	40 81
Samborze	26.673 80	2.078 61	47.576 85	984 76	1.525 86	47.035 75	21.219 82	6.550 —	4.212 69	23.557 13	487 66	2.487 23	93.177 27	17.733 52	18.638 20	94.081 95	488 66	7.059 21	740 36
Sniatynie	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Sokalu	8.531 77	237 12	4.050 23	428 65	50 —	4.428 88	25.711 02	— —	400 —	25.311 02	3.124 53	207 83	39.391 80	677 13	1.736 —	40.450 67	513 36	396 83	480 29
Stanisławowie	77.649 53	3.602 21	144520 61	5.175 98	5.091 51	144605 08	12.800 —	2.000 —	— —	14.800 —	6.666 10	11.869 46	239.178 32	41.974 33	41.384 —	238.587 99	1.227 95	14.182 96	5.193 48
Szczércu	1.730 47	394 64	480 04	140 40	— —	620 44	3.666 67	— —	— —	3.666 67	296 76	— —	5.694 52	1.387 80	1.615 —	5.921 72	12 47	27 29	747 50
Tłumaczu	6.058 15	690 —	15.024 63	1.683 50	4.336 95	12.371 18	2.000 —	— —	— —	2.000 —	2.871 53	90 17	29.470 —	9.703 50	300 —	29.770 —	1.159 60	439 92	2.417 01
Toporowie	7.711 50	1.018 65	6.700 69	594 34	— —	7.295 03		— —	— —	— —	195 58	1.232 91	15.867 63	1.706 87	2.525 14	16.685 90	222 34	442 96	102 47
Tyśmienicy	19.082 37	1.844 31	6.962 09	402 37	15 —	7.349 46	29.210 —	200 —	500 —	28.910 —	2.136 02	814 10	59.614 50	4.087 73	3.870 —	59 396 77	425 66	— —	313 83
Wykotach	981 70	72 06	1.463 74	42 87	— —	1.506 61	4.250 —	1.350 —	1.400 —	4.200 —	114 03	47 —	6.789 30	1.058 68	1.085 —	6.765 62	22 26	— —	133 52
Złoczowie	1.638 97	237 —	1.887 64	150 —	180 —	1.875 64	4.580 —	— —	— —	4.580 —	760 80	— —	8.388 71	963 81	896 —	8.320 90	614 46	62 —	78 05

żywczemu znaczny kredyt. Mając zapewnione odpowiednie fundusze, Towarzystwo spożywcze zawiązało stosunki handlowe bezpośrednio z zagranicznemi domami handlowemi, urządziło własną piekarnię i skład drzewa opałowego. Nietylko członkom swoim, ale i całemu miastu przynosi Towarzystwo spożywcze znakomite korzyści, wpływa bowiem na zniżenie cen targowych najważniejszych przedmiotów codziennéj potrzeby.

Towarzystwo handlu skór we Lwowie, przy którego założeniu mieliśmy czynny udział, rozwija się prawidłowo, pomimo trudnych obecnie stosunków handlowych i kredytowych. Na wzór lwowskiego zawiązało się takie Towarzystwo w Stanisławowie, za inicyatywą p. Urbana.

Z Tarnowa nadesłano nam do zaopiniowania statut Towarzystwa kredytowego, surowcowego i magazynowego. Towarzystwo takie byłoby prawdziwém dobrodziejstwem dla rzemieślników tarnowskich, lecz pomimo, iż statut ów na zgromadzeniu założycieli przyjęto, Towarzystwo dotychchzas nie weszło w życie.

Utrzymywaliśmy z lwowskiem Tow. przemysłowém ścisłe stósunki, ponieważ członek wydziału Związku p. Ross, zastępca członka wydziału p. Dr. Goldman — i ja należymy do zarządu Tow. przem. — Staraliśmy się ułatwiać temu Towarzystwu kredyt, nader utrudniony w obecnych czasach. Tu również podnieść musimy gotowość, z jaką p. Dr. Gross i p. Alfr. Młocki i Dr. Zbyszewski udzielili swych podpisów na weksle, eskontowane przez Tow. przem. w Banku narodowym. Ponieważ Towarzystwo to, które w rozmaitych kierunkach i w różnych miejscach kraju działalność swoją rozwija, powinnoby wywrzeć znaczny wpływ na podniesienie zaniedbanego przemysłu krajowego, gdyby znalazło ogólniejsze poparcie, przeto czuliśmy się obowiązani zwrócić na to uwagę Szanownego Zgromadzenia.

Kończąc sprawozdanie nasze musimy podnieść, że pożyteczność istnienia Związku naszego uznaną została przez Wydział krajowy, który udzielił nam subwencyą w kwocie 1000 zł. i zasięgał kilkakrotnie opinii naszéj. Wspomnieliśmy już, jak ważną pomocą była dla nas subwencya, umożliwiająca utrzymanie bióra Związku. Lecz niemałéj także doniosłości jest moralne poparcie, jakiego doznały prace nasze przez to życzliwe postępowanie najwyższéj władzy autonomicznéj.

Nadmienić wreszcie wypada, że wydawnictwo czasopisma „Związek“ odbywało się bez przerwy, dzięki staraniom redaktora Dr. Zgórskiego. Potrzeba tego pisma jest coraz więcéj uznaną, jest ono bowiem niezbędnem do wzajemnéj, nieustannéj informacyi i wymiany zdań w sprawach stowarzyszeń. Oprócz „Związku“ wydał Dr. Zgórski drugi rocznik stowarzyszeń, a obecnie przygotowuje wydanie trzeciego rocznika.

Wydanie książki podręcznéj informacyjnéj dla osób, które sprawami stowarzyszeń się zajmują, nie przyszło do skutku, chociaż koszta wydawnictwa przyobiecał pokryć Wydział krajowy. Rozliczne zajęcia osób, które podjęły się napisania téj książki, niedozwoliły im przystąpić do wykonania ułożonego już planu.

Na tém kończymy. Będziemy niewątpliwie w zgodzie z szanownėm zgromadzeniem, jeżeli wypowiemy przekonanie, że rozwój stowarzyszeń jest jedną z najwięcéj dodatnich stron naszego życia narodowego i społecznego. Jeżeli zaś praca na tem polu ma i nadal postępować pomyślnie, to nie inaczéj, jak przez wspólnie podjęte usiłowania wszystkich, tak licznych już stowarzyszeń, przez łączną a nieustanną działalność wszystkich obywateli, pojmujących doniosłość takiej pracy. Wyrazem téj łączności jest nasz Związek, którego utrzymanie i rozwój chciejcie i nadal, Szanowni reprezentanci stowarzyszeń w życzliwéj mieć opiece.

We Lwowie, dnia 4. marca 1877.

Dr. T. Skałkowski.

Bilanse stowarzyszeń zarobkowych za rok 1876.

Biała. Bilans. Stan bierny: fundusz rezerwowy 772 złr., udziały członków 10.124 złr. 56 ct., wkładki na rach. bież. 21.576 złr. 52 ct., wierzyciele 11.500 złr., procenta od kapitałów obcych 270 złr. 67 ct., procenta do kapitału dopisane 240 złr. 24 ct, procenta naprzód pobrane 1.250 złr. 74 ct., podatki za rok 1875. i 1876. 146 złr. 37 ct., nadwyżka 854 złr. 53 ct., suma 46.735 złr. 63 ct. Stan czynny: gotówka 1.441 złr. 23. ct., pożyczki na skrypta i weksle 43.504 złr. 89 ct., pożyczki na zastawy 697 złr., wartość inwentarza i druków 711 złr., zaliczki prawne 51 złr. 96., procenta przenośne 329 złr. 55 ct, suma 46.735 złr. 63 ct. Ogólny obrót 257.184 złr, 96 ct.; liczba członków 317.

Bóbrka. Bilans. Stan czynny: gotówka z dniem 31. grudnia 1876. 329 złr. 3 ct., pożyczki udzielone członkom na skrypta 13.693 złr. 40 ct., pożyczki udzielone członkom na zastawy 11 złr., procent na rok 1867 naprzód wypłacony 129 złr. 83 ct., procent zaległy od pożyczek na skrypta 1.210 złr. 13 ct., koszta mobiliów po strąceniu 10% 129 złr. 60 ct., suma 15.502 złr. 99 ct. Stan bierny; udziały członków 2,316 złr. 36 ct., wkładki na rachunek bieżący 1.201 złr. 61 ct., wierzyciele wekslowi 10.530 złr., procent na rok 1877 naprzód pobrany 26 złr. 70 ct., procent zaległy od akceptów własnych 38·24 złr. fundusz rezerwowy 453 złr. 3 ct., pozostałość z zysku z roku 1875. 36 złr. 46 ct., zysk za rok 1876. 900 złr. 59 ct., suma 15.502 złr. 99 ct. Ogólny obrót kasowy: 100.943 złr. 99 ct.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Dr. Alfred Zgórski**.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.